

		1 (4)
	Datum	
	Datum	Er referens/diarienummer
	2026-05-15	Fi2025/02353
Avsändarens kontaktperson	Mottagare	
Patric Ridell, patric.ridell@sis.se	Finansdepartementet	

Svar på remiss: Ökad och rättvis tillgång till data (SOU 2025-118)

Svenska institutet för standarder, SIS, tackar för möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning (SOU 2025:118).

SIS har tagit del av betänkandet och önskar lämna synpunkter. Vi vill informera om standardiseringens möjligheter och förutsättningar på nationell, europeisk och internationell nivå för att bidra till genomförandet av dataförordningen och säkerställa en effektiv och harmoniserad tillämpning i Sverige.

SIS yttrar sig i frågor som rör standardisering och hänvisning till standarder och tekniska specifikationer, genom SIS roll som nationellt standardiseringsorgan.

Allmänt om standardisering och dess samband med EU-lagstiftning

SIS anser att det finns tydliga fördelar med att använda den formella standardiseringen för att uppnå de mål som dataförordningen sätter upp. En av fördelarna med den formella standardiseringen och användningen av harmoniserade standarder är att den kan fungera som ett komplement till lagstiftningen i situationer där lagstiftaren av olika skäl inte ansett det lämpligt att reglera eller då man inte vill reglera krav i detalj.

Harmoniserade europeiska standarder är standarder som tas fram på uppdrag av EU-kommissionen för att stödja EU-lagstiftning eller andra politiska initiativ. Detta sker genom att EU-kommissionen begär relevanta standarder från de europeiska standardiseringsorganisationerna (CEN/Cenelec) som stöd för regel efterlevnad (så kallad standardiseringsbegäran).

Harmoniserade standarder citerade i Europeiska Unionens Officiella Tidning (EUT) ger en presumtion om överensstämmelse med unionens rättsakter.

Harmoniserade standarder utvecklas genom samverkan mellan kommissionen, standardiseringsorganisationerna, industrin, och övriga intressenter, och är en central förutsättning för den inre marknadens funktion och Europas konkurrenskraft.

Specifika synpunkter på betänkandet

1. Interoperabilitet och tekniska standarder (Kapitel 8.6)

Betänkandet konstaterar att brist på gemensamma tekniska och semantiska standarder är ett huvudhinder för effektiv datadelning och interoperabilitet. SIS instämmer i utredningens bedömning att interoperabilitetsarbetet med anledning av dataförordningen ska bedrivas på EU-nivå. Kommissionen har enligt dataförordningen befogenhet att begära att europeiska standardiseringsorganisationer utarbetar harmoniserade standarder för att uppfylla de väsentliga kraven på interoperabilitet. SIS noterar att dataförordningen i artikel 33 fastställer väsentliga krav på interoperabilitet för dataområden, och att kommissionen enligt artikel 33.4 ska begära att europeiska standardiseringsorganisationer utarbetar

harmoniserade standarder. Detta arbete pågår för närvarande i CEN-CLC/JTC 25 'Data management, Dataspaces, Cloud and Edge'. Liknande bestämmelser finns för databehandlingstjänster i artikel 35 och smarta kontrakt i artikel 36.

SIS rekommendation:

- Sverige bör aktivt delta i det europeiska standardiseringsarbetet genom CEN, samt på den internationella nivån genom ISO för att tillvarata svenska intressen och säkerställa att svenska företag och offentliga organ får tillgång till välfungerande standarder. Finansdepartementet bör uppmuntra att relevanta svenska intressenter engagerar sig i det internationella och europeiska standardiseringsarbetet inom områden som rör dataförordningen, särskilt avseende interoperabilitet, dataformat och semantiska standarder.
- SIS står redo att facilitera svenskt deltagande i relevanta kommittéer inom ISO och CEN som arbetar med standarder för datadelning och interoperabilitet. Pågående standardisering med direkt koppling till dataområdet sker på internationell och europeisk nivå. SIS uppmuntrar berörda myndigheter och organisationer att ta kontakt för att få information om hur deltagande i detta arbete kan organiseras.

2. Certifiering av tvistlösningsorgan (Kapitel 6)

Betänkandet föreslår att Post- och telestyrelsen (PTS) ska utses till certifierande myndighet för tvistlösningsorgan enligt dataförordningen. Medlemsstaterna ska på begäran certifiera tvistlösningsorgan om de uppfyller de krav som ställs i förordningen.

SIS ser positivt på att betänkandet uppmärksammar behovet av certifiering av tvistlösningsorgan. Standardisering kan bidra till att säkerställa kvalitet, transparens och kontinuitet i certifieringsprocesserna.

Det finns internationella standarder för alternativ tvistlösning och certifieringssystem som kan vara relevanta för att säkerställa att certifierade tvistlösningsorgan uppfyller höga krav på kompetens, opartiskhet och oberoende. SIS vill uppmärksamma om dessa standarder som kan stödja den certifierande myndighetens arbete:

- SS-EN ISO/IEC 17065: Krav för organ som certifierar produkter, processer och tjänster
- SS-ISO 10003: Kvalitetsstyrning – Kundtillfredsställelse – Vägledning om extern lösning av tvist mellan organisation och kund
- SS-ISO/IEC 17021-serie: Krav för organ som tillhandahåller revision och certifiering av ledningssystem

SIS rekommendation:

- PTS bör använda relevanta internationella standarder som grund för certifieringskrav och processer.
- Dialog mellan PTS och SIS välkomnas för att identifiera och anpassa tillämpliga standarder för certifiering av tvistlösningsorgan.
- Harmonisering med europeisk certifieringspraxis bör eftersträvas för att underlätta gränsöverskridande erkännande av certifierade tvistlösningsorgan.

3. Myndigheters roll och datadelning (Kapitel 7)

Betänkandet behandlar offentliga organs möjlighet att begära data från företag vid exceptionella behov, särskilt vid allmänna nödlägen. Tekniska resurser och organisatoriska förmågor behövs för att möjliggöra sådan datadelning.

SIS vill framhålla att standardisering kan underlätta för offentliga organ att ta emot, bearbeta och använda data från olika datahållare genom att säkerställa teknisk och semantisk interoperabilitet. Standarder för dataformat, metadatabeskrivningar och säker dataöverföring är centrala.

Myndighetsmedverkan i standardiseringsarbetet är av stor betydelse. Genom deltagande i standardisering kan myndigheter effektivisera upphandling, minska administration och säkerställa att standarder harmonierar med lagstiftning. Standarder kan också användas som ett flexibelt styrningsverktyg i stället för lagstiftning, vilket förenklar implementering och anpassning till nya krav.

SIS rekommendationer:

- MCF (tidigare MSB) och sektorsansvariga beredskapsmyndigheter bör involveras i standardiseringsarbete som rör datadelning vid krissituationer och allmänna nödlägen.
- Dialog mellan berörda myndigheter och SIS kan identifiera relevanta standarder och initiativ för att säkerställa gemensamma lösningar och interoperabilitet.
- Användning av befintliga standarder för krishantering och datadelning (t.ex. SS-ISO 22360 för krisberedskap och kontinuitetshantering) bör övervägas.

4. Administrativa hinder och tekniska specifikationer (Kapitel 8)

Betänkandet konstaterar att dataförordningen medför administrativa utmaningar, särskilt för små och medelstora företag, och att avsaknad av gemensamma standarder leder till ökade kostnader för anpassning när data ska delas. Kommissionen har enligt förordningen befogenhet att anta standardavtalsvillkor och begära harmoniserade standarder från europeiska standardiseringsorganisationer.

SIS ger ett starkt stöd till kommissionens arbete med att ta fram standardavtalsvillkor och begära harmoniserade standarder. Standardisering är ett kraftfullt verktyg för att minska hinder genom att skapa gemensamma referensramar och förutsägbarhet.

SIS vill betona att frivilliga standarder inte ger förhållningsregler eller allmänna råd likt en föreskrivande myndighet. Standarder innehåller frivilliga tekniska krav och rekommendationer som tas fram i samverkan mellan berörda parter.

SIS rekommendationer:

- Svenska företag och organisationer bör uppmuntras att delta i framtagande av standardavtalsvillkor och tekniska standarder på europeisk nivå.
- PTS bör i sin roll som ansvarig certifieringsmyndighet samverka med SIS för att identifiera standardiseringsbehov och kommunicera dessa till europeiska standardiseringsorganisationer.
- Informationsinsatser om befintliga standarder för datadelning, dataformat och säkerhet bör genomföras av PTS i samarbete med SIS för att öka kunskapen bland svenska aktörer.

Ett standardiseringsarbete har startats för att utveckla metoder för betrodda datatransaktioner och tillförlitlighetsramverk för europeiska dataområden. Genom arbetet med att utarbeta standarder stärks förmågan hos relevanta aktörer, både på beställar- och utförarsidan, då de får kunskap och verktyg som gör det möjligt att omsätta kraven i praktiken.

Avslutande kommentar

SIS betonar att myndighetsmedverkan i standardiseringen är avgörande för att säkerställa att dataförordningen får önskvärd effekt. Inom många standardiseringsområden har SIS ett brett deltagande

men vi ser alltid behov av ökad representation från myndigheter. Engagemang i standardisering ger bättre insyn, påverkan och stärker både samhällsutveckling och konkurrenskraft. Därtill bidrar en ökad myndighetsmedverkan till att standardiseringsarbetet får tillgång till viktig kompetens, nya perspektiv och nödvändiga ekonomiska resurser för att tillvarata svenska intressen i det internationella arbetet.

SIS uppmuntrar till att:

- Frågeställaren kontaktar SIS för mer information om befintligt arbete samt för att påbörja standardisering inom nya områden.
- PTS, i sin roll som ansvarig certifieringsmyndighet, samverkar med SIS för att identifiera och kommunicera standardiseringsbehov till europeiska standardiseringsorganisationer.
- MCF och andra myndigheter deltar aktivt i standardiseringsarbete för att säkerställa att svenska perspektiv och behov beaktas.

Vi ger gärna ytterligare information och svarar gärna på frågor om existerande standarder och pågående standardiseringsarbete.

Med vänlig hälsning,

Sarah Sim,
Standardiseringschef
Svenska institutet för standarder

SIS är en ideell förening och ett svenskt standardiseringsorgan. SIS är utsedd av regeringen att representera Sverige i ISO och CEN.

SIS projektleder det svenska arbetet med att ta fram standarder och tillhandahåller och förvaltar standarder i Sverige. Vi finansierar vår verksamhet genom främst deltagaravgifter och försäljning av standarder.

SIS verkar för svenskt inflytande i internationell standardisering inom ISO och CEN, och för att standarder sprids och används i Sverige.

Hos SIS kan aktörer inom näringsliv, akademi, offentlig sektor och frivilligorganisationer ta initiativ till och utveckla standarder som främjar en god samhällsutveckling.

Vid certifiering, validering och verifiering blir användning av standarder en del av den internationella kvalitetsinfrastrukturen som bl.a. sker genom de officiella ackrediteringsorganen, exempelvis Swedac i Sverige.

Standardiseringskommittéer som drivs gemensamt mellan ISO respektive CEN och de internationella organisationerna för elektroteknisk standardisering IEC respektive Cenelec bevakas av både SIS och SEK Svensk Elstandard som är utsedd av regeringen att ansvara för all standardisering inom det elektrotekniska området i Sverige och är svensk nationalkommitté inom IEC och Cenelec.